

שבת הגדול

פעם בשנת הגדול כשהתחיל מרן מסא"ג זי"ע לומר תורה, סיפר מקודם על איזה דרשן שבשנת תשובה דרש על הגעלת כלים, ובשנת הגדול דרש מענין תשובה... ואמר מרן זי"ע דהאי דורש היה דורש טוב לעמו דבאמת נדקו דבריו, כי חז"ל אמרו (יומא פו:): גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות, ופעם אמרו גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות, ולכאורה סתרי אהדידי? וחירונו ל"ק, כאן מאהבה נעשות לו כזכיות, כאן מיראה נעשות לו כשגגות. והנה צימים הנוראים שהם ימי הדין והגבורה, האדם שב בהם מחמת יראה, כי יראה נמשכת ממדת הגבורה, ותשובתו אינו מועיל למחוק לגמרי העבירה אלא נעשות לו כשגגות, וע"כ הולכים להנהר לומר תשליך, להראות כי גם השגגות נריכות כפרה. ולכן דרש אותו דרשן על הגעלת כלים, לזרז את העם שיעשו עכ"פ תשובה מיראה, שהוא כעין הגעלה, כי הגעלה הוא ברומחין, ובחי' יראה מורה ע"ז, כי בדרך כלל כשהאדם מפחד ומרתח ומוזע הוא רומח, אבל בהגיע חודש ניסן בחי' חסד ואהבה, יש לדרוש מענין תשובה והיינו לעשות תשובה על תשובתו דאז, ולעשותו מאהבה בכדי שיהפכו לזכיות. וסיים מרן זי"ע בדרך נחות, ולכן הולכים בניסן

שע"י עסק התורה הוא יודע מה עליו לתקן ואיך לתקן. אור הנר מורה על תורה ומצוות, וע"ד מאה"כ כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג) וזהו דאמר התנא לאור הנר כי אור הנר יפה לבדיקה, ר"ל שטוב ויפה הוא שהבדיקה יהיה ע"י אור הנר, ע"י התורה והמלכות ידע איך לפשפש במעשיו וישב להשי"ת ולא יטעך לבוא לעונשים ויסורים שהם יודיעו לו מרוע מעשיו שעבר.

עוד נרמו בלשונם הק', אור הנר יפה לבדיקה, שיפה לבדוק גם האור והנר שלו, אם הם נעשים בלי מחשבות זרות ובלי שום פניה אחרת וזלם למען כבודו ית'. יעזור השי"ת שנוכל לבצר החמץ הגשמי והרוחני, הגשמי כפשוטו, והרוחני שיבוא משיח לדקנו ויהיה בעור חמץ באמת.

(מין מסא"ג ז"ע)

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר (פסחים ב.)

הבורא יתברך ברא את האדם, מאש רוח מים ועפר (ו"ח בראשית יא. ; ח"ב מב. ; תקו"ז תי' ג) והאדם נריך להאיר אותם בנהירו עילאה, וזהו אור לארבעה, האדם נריך להמשיך אור עליון **להארבעה יסודות**, וצמה כוחו יפה? עשר, עשר שהוא י' מורה על יראה ואמונה, כמבואר בזה"ק (ח"ג קכב:) י' יראה, ודא איהו על רישיה דבר נש, ומיניה ייעול דחילו ללכא דבר

להנהר לשאוב מים שלנו, שניקח בחזרה את העצירות שזרקן במשרי כי נעשה מהם זכיות. (מין מסא"ג ז"ע)

פסח

בדיקת חמץ אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר (פסחים ב.)

אור לארבעה, ר"ל האור הנשפע ממנו ית' לארבעה עולמות אבי"ע, עשר, פי' יכול הישראל להמשיך אליו, כי עשר הוא יו"ד והיינו האדם הישראלי, ואיך הוא ממשיך זאת אליו? בודקין את החמץ, כשהוא בודק אחרי החמץ שבו, לפשפש במעשיו ולבצר את הרע שבו, וצוה הוא מתקן את הכלים להיות ראוי לקבל. וצמה בודקין את החמץ? לאור הנר, ואמרינן בגמ' (שם ח.) אור הנר יפה לבדיקה, כי בעצם הבדיקה יכולה להיעשות בשני אופנים, וכדמבואר בזה"ק (ח"ג כג:) עה"פ או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה (ויקרא ד, כג) וזלה"ק: קוב"ה פקיד לכנס"י לאודעה ליה לבר נש ההוא חובא דהוא חב, וצמה מודעה ליה? בדינהא (בדיניס) כו' אושיט דינא עליה ואודע ליה חובא, בטר דמטי עליה דינא כדין אתער רוחיה למהדר בתיוצמא קמי מאריה ואתכנע. (וזהו האופן האחד, שהוא ע"י הרצועה רעה לאלקאה ציה) ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, ולא באורח דינא, אלא כאימא דאודעא לברה בצמלה רכיך, ומב בתיוצמא קמיה מאריה, ע"כ. והיינו

מהרע הסוכנו ומקיפו ואז נוכל לזכות לגאולה כללית. וסיים מרן ז"ע הרי עכשיו שכולם צודקים את החמץ, והרצון לעזוב את הרע ולבערו מקרבנו איכא אנל כאו"א, וא"כ השתדלנו לגרום את האתערותא דלחתא להו"א את נפשנו ממסגר, יעזור נא השי"ת שיתעורר נא עלינו התעוררות לגאלנו גאולת עולם צמורה, אמן.

(מרן מסא"ג ז"ע)

שבת ערב פסח

כתוב בספר "אילה שלוחה" להרה"צ רבי נפתלי בן הרה"ק רבי שמעון מיעריסלוב ז"ע, ששמע ממגידי אמת, שמרן מסא"ג ז"ע לא היה משנה ממנהגו בערב פסח שחל להיות בשבת, אלא היה גומר תפלתו כמו בכל שבת, ואוכל מאכלי פסח (עי"ש שהוסיף המחבר ו"ל מדיליה, כי מאד תמהתי הלא בשבת חיוב לאכול פתח אח"כ מלאחי בש"ע או"ח סי' רפח סעי' ג ישוב על תמיהתי, והנאני, וכתבתי זאת למשמרת למען ידעו מנהג קדושים תורה הוא. גם עיין בט"ז סק"ד בס"י הנ"ל, דבר נחמד בשם זוהר חדש, ע"כ).

(מרן מסא"ג ז"ע)

פסח

סיפר הרב החסיד ר' יוסילי מילגרום ע"ה שפעם נכנס יחד עם הגה"ק רבי יעקילע רימילאוויז ז"ל (בעל הכוכב מיעקב) לכ"ק האדמו"ר רבי ישראל'ניו מהוסיאטין ז"ע אל

נש למדחל מקוב"ה, ולנטרא גרמיה דלא יעבור על פקודין דלא תעשה, פי' י' עומדת על ראש האדם וממנה נכנסת יראה ללבו של אדם לירא מלפני הקב"ה, ושישמור עצמו שלא לעבור על מצוות דלא תעשה. וגם אמרו צוה"ק (ח"א קמא). **יראת** אלקים דא מהימנותא, וזהו אור לארבעה עשר, ע"י יראה ואמונה הוא ממשך אליו אור, וכשנהורא עמיה שריא, הוא יכול לבדוק את החמץ שבו ולבערו, דכשהאדם מחוסר אמונה הרי החושך יכסנו ואין יוכל לבחון ולראות את הרע ע"מ לבערו, ואין לו ענה אחרת אלא להמשיך עליו אור האמונה, ובאורו ילך עד נכון היום.

(מרן מסא"ג ז"ע)

בליל דדיקת חמץ אמר פעם מרן מסא"ג ז"ע, בלילה אנו צודקין את החמץ וציוס אנו מצערין את החמץ, והרמז צוה, כי בגלות הדומה ללילה א"א לבער את הרע מכל וכל, רק החוב מוטל עלינו לבדוק אחריו צהורין ובסדקין עד כמה שידינו מגעת, וכל אחד חייב להשתדל לשרש אחר הרע שבתוכו, והגם שאין ציכולתנו לעקור את הרע מן העולם כולו, אבל לעמיד צעת הגאולה הדומה ליום, שנוכח להיעוד של ומלאה הארץ דעה את ד', אז נוכח שיתבער הרע מן העולם כולו לגמרי. אבי ז"ע אמר שא"א שתהיה גאולה כללית רק אחר שמקדים לו גאולה פרטית, ומהי גאולה פרטית? שהאדם ישתדל לגאול נפשו מהמאסר הנמצא בו, והיינו

חיתי לי דעצרי אדמר (תצואני זאת בשכרי שעברתי על דברי רבי) הרי מכאן אפשר להוכיח שאין לנהוג חומרא במה שהקיל רבו.

עוד סיפר מאותו ענין כ"ק רבי ישראל'ניו זי"ע ששמע מאביו זי"ע ששמע בעל הדגל זי"ע שסיפר על הרה"ק משפיטיווקא זי"ע דאחרי שראה שיש דעה להחמיר (בירושלמי) שחמץ בפסח אוסר במשהו אף בלונן, אמר א"כ אין לשחות שום מים בפסח דיש לחשוש דילמא טבעה בים ספינה מלאה תבואה ונאסרו כל המימות שבעולה, מה עשה? לקח בחורף חצית גדולה למאד והכין בתוכה הרבה שלג (היורד כרגע משמים) ועד הפסח יפשיר השלג בתוך החצית ויהיו לו מים כשרים לפסח בלי שום פקפוק, והלך וסגר הוא בעצמו את החצית עם השלג שיהיה לו שמור מכל עד חג הפסח ולא חגע בו יד. ובערב פסח כשפתח את החצית מצא שם "צייגעל" אחד חמץ גמור, ואז אמר שאין לו לאדם להיות "יוצא מן הכלל" ולהחמיר על עצמו יותר מכל העולם.

(מרו מהוסיאטין זי"ע)

באחרון של פסח תרל"ג דיבר

מרו מסא"ג זי"ע מהא דמצואר שבאכילה בסוכה בשמיני לחג עובר בכל תוסוף (עיין סוכה מח. במשנה ובגמ') משא"כ בפסח שאין עוברין בכל תוסוף באכילת מנה בשמיני לפסח? ואמר כי בסוכות החיוב הוא בקום ועשה, דהמורה חייב

הקודש פנימה, ואמר להם בזה"ל "כ'האב גיהערט פינעס טאטען ז"ל (מרו מהוסיאטין זי"ע) אז דער דגל האט געואגט אז אין רוסלאנד איז מען זיך נוהג אסאך חומרות בפסח, און זיי געפעלין מיר ניט, נאר איין חומרא געפעלט מיר, וואס מען גרייט אהן פון ערב פסח וואסער אויף אגאנץ פסח (וסיים הרה"ק הדגל זי"ע) איזר וועט מיך פרעגען ווארום טוע איך זי ניט? ווייל כ'האב זי ניט גיזעהן ביים זיידען ז"ל (וכוונתו היחה על הצעש"ט הק'). והרגיש כ"ק רבי ישראל'ניו זי"ע שצערנונס לשאלו ע"ז אלא שנמנעים מפני הכבוד והיראה, ולכן אמר להם "נו?" אז אמר לו הכוכב מיעקב זל"ל אינני מצין, כי בשלמא אם אדם מחמיר איזה חומרא דק מפני שראה כך אצל אבותיו, ובעצמו אינו רואה ד חומרא בדבר, ינחא, אבל אם הוא רואה שאבותיו הקילו בדבר אחד והוא רוצה להחמיר ע"ע מדוע לא יחמיר ע"ע? והראה לו כ"ק רבי ישראל'ניו זי"ע מקורו במס' ביצה (לו:): דאמרו שם: כי רחיא דאבי דלוף (הדלף היה נופל על הרחים שלו והיו עשויין בטיט ונמוחים מפני הגשמים ולא היו מספיק כלים הצריכים לתת תחת הדלף) אחא לקמיה דרבה, אמר ליה זיל עייליה לפורין להסת דלהוי כגוף של רעי (שיהיו מאוסים הרחים שלך להיות לפני מיטתך, ואתה מותר לטלטל ולהוציאו לחוץ) יתיב אבי וקא קשיא ליה, וכי עושין גרף של רעי לכחלה? (וכי מותר לגרום שיהא הדבר מאוס לו כדי שיוציאו?) אדהכי נפיל כי רחיא דאבי, אמר

אחתו לעשות הכל בהסוכה וכדכתיב בסוכות תשבו, והחיוצ הוא על ז' ימים שלמות, ואם הוא ממשיך לאכול ולישן בהסוכה מראה בזה כאלו יש חיוב על יותר מז' ימים ולכן עובר בכל חוסיקי, משא"כ בפסח שאין שם חיוב בקום ועשה לאכול ז' ימים מצות, אלא הציווי ששייך על ז' ימים שלימים הוא שלא לאכול חמץ, ולכן אין כאן כל חוסיקי כשאוכל מנה, כי לא היה מקודם שום חיוב לאכול שנאמר שהוא מראה בזה שהחיוצ נמשכת.

גם אמר אז, שעפ"י סוד יש טעם גדול למה בסוכות מצרכין בכל יום מימי החג ברכה לישב בסוכה, ואין מצרכין על מנה בכל יום (והגם שנשעה שרואה לאכול לחם הוא מחויב לאכול מנה) כי סוכות, כל יום ויום ענין בפ"ע כהקרבנות הקרבנות, וכן סוד האורות מחודשים בכל יום, ע"כ שייך ברכה בכל יום, אבל פסח ההארה של יום הראשון מאיר לכל הימים ואין התחדשות חדשה.

(מרו מסא"ג ז"ע)

סדר ליל פסח

מרו מריז"ן זי"ע סיפר, שאיש אחד מאגשי שלומו שהתגורר ברומניה והיה נגיד וגביר, נהג תמיד לפאר ולהדר את הסדר בכל מיני ההידורים, ובמיוחד מצא הוא וזוגתו ענין בכוסו של אליהו לקטעו ולייפותו בכל מיני יופי, ובכל פעם הוסיפו לקבוע בו אבנים טובות ומרגליות.

והנה במרוצת הזמן התרושש האיש וידל, והיה מוכרת מפעם לפעם למכור מחפציו ודברים יקרים שהיו ברשותו, עד אשר הגיע חג הפסח, ולא היר להם אפי' פרוטה לפורטה, לקבל תמיכה לא היה רגיל בכך, וכבליה צריכה פנה האיש לאשתו בהצעה שאולי נמכור את הגביע הלז ויהיה לנו להוצאות החג הק', וזוג' לא הניחתהו לעשות זאת, ותאמר, טוב יותר שנשב ברעב מאשר נמכור את הגביע שעשינו לכבוד אליהו זל"ט. וכשהגיע יום ערב פסח הלך האיש לביהמ"ד בעוד היום גדול, דמנע ממנו מחמת מצבו הדל להיות טרוד בהכנת לרכי החג, ויאמר לאשתו, שישב בביהמ"ד עד בוש למען לא יראו האנשים ההולכים מבית התפלה כי ביתו ריק מכל ע"כ יתמהמה שם, וכעבור שעה מועטת אחרי שיצא מביתו, הגיע פתאום איש אחד נכבד וביקש מהעקרת הבית, היות שנסבב לו להתעכב כאן על חג הפסח צעיר לא לו, מקום שאין לו ממכיריו וידידיו, ולכן שאלתו בפיו שהיא תזמינו בחור אורת לחג, ותאמר האשה נצטר מאתנו מלמלא שאלתך כי בעצמנו אנחנו עניים מרודים ואין לנו מאומה, ויאמר לה האיש, אם חסרון הכסף היא הסיבה למנוע שיבוא על מצוקשו, אל לך לדאוג, הנה יש לך הרבה כסף ותקני כל לרכי החג הק' כאחד הגבירים שלא יחסר בה מכל טוב, ולעת ערב יבוא גם הוא, וכן עשמה וקנתה במהירות מהכל הנצרך ובהרחבה גדולה, וכאשר התקדש ליל חג וכל המתפללים פנו לבתיהם, הלך גם האיש, העשיר לשעבר, לביתו. והנה כאשר ניגש

לביחו ראה מצעד החלונות את האור הגדול המאיר בשם, וזוגתו לובשת בגדי כבוד, וכשנכנס לביחו קבלה אותו בצער פנים בצרכת גוט יו"ט, ואמרה לו דגם למענו הכינה מלבושים יקרים, והוא שאל לפשר הדבר, ותספר לו את כל המאורע, וכאשר ישבו לעריכת הסדר בא פתאום האורח כמו שהבטיח ויברכס בצרכת רוב טוב ועשירות, ומיד נעלם. המה ראו כן תמהו על כל המחזה הלז, והחליטו לנסוע חיקף אחרי החג למרן מריז"ן זי"ע, ולספר לו את הכל וכן עשו, ואמר להם מרן זי"ע, דעו כי האורח היה אליהו הנביא בעלמו, דלבעבור חרדתכם למענו בקישוט הגביע בכל פאר זכיתם לראותו, והעקרת הבית שלא הסכימה למכור את הגביע אפי' בשעת הדחק וכתה לראותו פעמיים. ומוה ילמוד האדם מוסר השכל איך לכבד את המנוזות ומנהגי ישראל.

(מרן מריז"ן זי"ע)

ציוס ב' דפסח אנו אוכלים איזה מאכל הנקראת "מאכל אסתר" וזכר לסעודת אסתר שעשתה ציוס הזה לפני אחשורוש והמן, ושעל ידה ניושעו מהאיש צר ואויב הזה והוא נתלה. ויש לדעת, אחרי שהמסבב כל הסיבות סיבב שיחול יום עשיית סעודתה בחג הפסח צודלתי יש לזה קשר ושייכות עם ימי הספירה, שמתחלת ציוס זה ב' דפסח, וא"כ מהי השייכות? והענין הוא, כי כשיצאו צי"י ממצרים השפיע להם השי"ת בהירות יתירה שעל ידה יוכלו להשיג גדלות

הצב"ה, אבל לא היה בדעתו להשאיר אללם הבהירות לחמיד, כיון דלא זכו הם צוה מצד מעשיהם ורק קבלו אותה במתנת חינם, וכונתו ית' היתה לטובת ישראל, דכשמשיפיעים לאדם איזה דבר טוב במתנה, אינו יכול לבקש יותר כי אין לו ההעוה להיות כהני כלבין דלוחוין הב הב, משא"כ כשהאדם משיג בעלמו ע"י עבודתו בתורה בתפלה ובמעש"ט הרי אז משפיעים לו לפי רוב מעשיו ומגיע לו משורת הדין. ומכיון שהשי"ת עמד למסור להם תורתו, כלי חמדתו ושעשועו, אבל רצה שהם יהיו ראויים לקבלו מצד עצמם, ע"כ לקח מהם המתנה, ושיעבדו מעתה ע"ז זכוותיהם עצמם, ויהיו מוכנים מצד מעשיהם לקבל את התורה. וזה שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת (ויקרא כג, טו) **וספרתם** הוא ענין של בהירות מלשון **ספיר** ויהלום, **לכם** ר"ל שאתם **בעצמכם** ע"י עבודתכם בקודש תשתדלו לזכות לבהירות עליונה בכדי שתוכלו לקבל את התורה, ועבודה זו מתחלת ממחרת השבת מיום ב' דפסח, נמצא שביום זה באו לנבי' **הסתרה** שניטל מהם הבהירות שנשפע להם בעת יציאת מצרים, ומתחילין לספור ספירת העומר לזכות לה שוב ע"י עבודתם הם, ולכן עושים זכר לסעודת **אסתר** המורה על **הסתרה**, כלאמר.

(מרן מסא"ג זי"ע)